

БЕБЕШКИ ЧЕКОРИ ЗА ЈАЛОВИ РЕЗУЛТАТИ

■ Пишува:
Кокан СТОЈЧЕВ

Република Македонија е една од најкорумпираниите држави на Балканот, поради што инвеститорите сè повеќе ја заобиколуваат нашата земја. Оваа констатација ја потврдуваат и домашните фактори, но токму тие претставуваат сериозна пречка во борбата против корупцијата во државните органи. На ова поле, Државната комисија за спречување на корупцијата прави бебешки чекори, но речиси и по двегодишна работа резултатите од нејзината работа се невидливи. Таа посочува дека има големи проблеми во обезбедувањето на севкупната документација од државните органи, но и природно, поради сегашната законска легислатива, е принудена на соработка со МВР, со Јавното обвинителство и со другите институции во државава.

Уште со формирањето на Државната комисија за спречување на корупцијата - вели претседателот на Комисијата, угледниот адвокат Јован Трпеноски, бранејќи ја нивната позиција - јасно рековме дека целосно сакаме да се дистанцираме од политиката и од било какво влијание. Но, на почетокот беше нормално да има голем прилив на предмети, кои се однесуваат на некои состојби што произлегоа од претходната власт. На тој начин, сметам

“Најмногу злоупотреби има при функцијата на дискреционите права. Но, не може да се зборува за ова доколку на раководителот на органот на управата, Законот му овозможува тоа да го прави. Затоа треба една целосна ревизија на одредбите на законите по кои постапуваме, односно на власта треба да ѝ се намалуваат дискреционите права. Тоа се однесува и на прашањето во врска со доделувањето на земјиште, кое како дискреционо право му е одредено на министерот”, вели претседателот на Државната комисија за спречување на корупцијата, Јован Трпеноски.

дека се доби еден погрешен впечаток, дека практично ние сме ориентирани да го следиме она што се случувало во минатото. Меѓутоа, како што доаѓаа и се решаваа одделни предмети во Комисијата, нормално постапуваме по нив. Што значи, целосно се дистанциравме од политиката, иако имаше некои размислувања од оваа или од друга страна, за кои сметам дека беа превид, а не реалност. Затоа се наметна и прашањето што всушност работи Комисијата”, истакнува Трпеноски.

ЗНАЧАЈНИ СЛУЧАИ

Претседателот на Државната комисија за спречување на корупцијата, Јован Трпеноски, потенцира дека тие постапуваат според ингенерциите коишто се вградени во Законот за спречување на корупција, “а тоа е да се види дали има злоупотреба во било која сфера, односно дали има корупција во стопанството, во образованието, во науката, во културата и во инвестициите. Потоа се занимаваме со

владините одлуки и со преземањето на некои дејствија од страна на носителите на функциите, така што ние се концентрираме на јавните набавки и со фаворизирањето на определени фирми. Сакам да кажам - посочува Трпеноски - дека во последно време, со новите случувања, само се потврдуваат нашите констатации дека ние постапуваме и решаваме случаи, а нас не нè интересира кој го направил случајот”.

Трпеноски повторно се обидува да нè потсети на случајот “ОКТА” кој, за жал, мораме да констатираме дека тапка во место. Станува збор за комплексен проблем, а според претседателот на Комисијата, тој сега треба да се решава во рамките на овластувањата на државните органи, кои се задолжени за прогон и проследување.

“Пред извесно време имав средба со јавниот обвинител на Македонија и од неа понесов впечаток дека луѓето сериозно работат на проблемот, бидејќи тој е многу сложен, а поради материјалните вредности - дали се земени како штета

или како корист - се интересни за севкупната македонска јавност. Но, Јавното обвинителство - уште еднаш посочува Трпеноски - е тоа кое треба да одлучи, односно практично да најде извршител на кривично дело. Кривичното дело со себе носи чиста субјективна одговорност и во тоа е проблемот и тежината на оваа одлука. Затоа сум убеден дека многу сериозно се работи по овој предмет", вели Трпеноски.

Тој истакнува дека за нив е завршен случајот со предметот за спорната приватизација на "Фершпед", за што е поднесено барање за утврдување на ништовност на основниот договор со којшто се изврши приватизацијата, односно договор со којшто беше прифатен моделот на приватизација.

"За него - вели Трпеноски - побаравме Јавното обвинителство да поведе постапка. Од таму добивме известување дека обвинителот подготвува материјал за да постапува. Но, во меѓувреме, Врховниот суд на Македонија се изјасни по тужбата која ја има поднесено "Фершпед". Имено, станува збор за сосема различна работа. Претходната Влада донесе своја одлука со која ја поништи приватизацијата на "Фершпед". Но, Владата не е надлежна да постапува во оваа област и затоа нормално дојде до решението на Врховниот суд, кој ја уважи тужбата за поништување на одлуката на Владата за приватизација на оваа фирма. Што значи, ние суштински не гледаме никаква поврзаност меѓу одлуката на Врховниот суд и она што ние го побаравме. Јавниот обвинител треба да поднесе тужба за поништување, односно утврдување на ништовност на основниот договор, а натаму ќе следуваат другите процеси", објаснува Трпеноски.

Претседателот на Антикорупциската комисија вели дека сега ги разгледуваат сите факти и дејствија кои се

АТРАКТИВНИТЕ ЛОКАЦИИ СЕ ЧЕСТА ПРИЧИНА ЗА КОРИСТЕЊЕ НА ДИСКРЕЦИОНИТЕ ПРАВА НА МИНИСТРИТЕ

однесуваат на случајот за градење на американската амбасада на Кале. Но, за жал, сè уште не можам да кажам зашто го немаат добиено договорот, односно оригиналниот документ за доделување на локацијата.

"Пред малку ние ја добивме севкупната документација во врска со најавата за тоа дали кај владините одлуки, со коишто се расправа за можноста или за неможноста за доделување на локација за изградба на амбасадата, има елементи на штетност или корупција. Во овој момент не можам да сфатам како не можеме да го добиеме договорот. Тој мора да се добие затоа што во договорните клаузули може да се види дали има можност за некоја наша интервенција. А, друго е документацијата по која расправала Владата, но со одлука не се упатува на можноста или на неможноста за заклучувањето на договорот", констатира Трпеноски.

ГОЛЕМИ ИГРИ

Комисијата работи според законските овластувања, дообјаснува Трпеноски, и таа природно е упатена на соработка со сите државни органи.

"Ние практично ги проу-

чуваме предметите и донесуваме сопствен заклучок кој може да утврди дека нема наша надлежност за поднесување на иницијатива за кривично гонење, или да поднесеме иницијатива за поведување на граѓанска постапка. Потоа можеме да ѝ укажеме на Владата и на други органи за незаконитото постапување, кое нема елементи на кривично гонење, но има штетност во процедурата. На пример, да ѝ укажеме на Владата на многу широкото користење со делото, кое значи изигрување на Законот. На наше задоволство - истакнува Трпеноски - Владата постапи по нашето укажување и ги намали договорите на дело, кои до пред некое време интензивно ги заклучуваше. Исто така, ние им укажавме и на достоината примена на Законот за јавни набавки, кој особено се крши во областа на здравството", вели одмерено Трпеноски.

Тој потенцира дека членовите на Комисијата се задоволни од она што е сработено, но сепак можеле и повеќе. Трпеноски е свесен дека една ваква вообичаена фраза не ги поправа состојбите со корупцијата во земјата, но ја оправдува работата на Комисијата со тоа што тие биле почетници.

"Ние го трасиравме патот како треба да работи Комисијата. Според тоа, практично имаме сознанија за нарушувања, но сè уште ни фали политичката волја. На пример, зошто не се решаваат проблемите со денационализација".

На прашањето за притисокот врз членовите на Комисијата, Трпеноски одговори дека тој и другите членови познаваат само еден таков пример, а тој се однесува на заканата на претседателката на Републичкиот судски совет, Ленче Софрониевска врз еден од членовите на ова тело.

"Тоа е единствен случај, а со поведувањето на прекршочната постапка за нас тој е затворен. Други притисоци нема. Во комуникацијата со членовите на Комисијата никогаш не сме забележале друг ваков пример - потенцира Трпеноски - но, сложеноста на предметите претставува дополнителен притисок. Зошто? Затоа што секој бара да најде најрационално и најобјективно решение. Всушност, уште на почетокот констатиравме доколку има некој вид притисок врз работата на членовите, ние тоа ќе го обелоденеме преку медиумите, бидејќи сметаме дека тоа е најголемата брана од притисоците", констатира Трпеноски.

Една од најголемите забелешки врз работата на Комисијата и врз претседателот Јован Трпеноски е тоа што тој е адвокат и има своја актуелна канцеларија, што се поврзува со правниот термин - институтот конфликт на интереси. Ова прашање се поврзува и со поранешната претседателка Слаѓана Тасева, која во моментот е директор на Полициската академија, потоа има видна функција во невладината организација "Транспарентност Македонија", како и член на Комисијата.

"Јас можам да кажам дека со тоа што сум избран и сега како претседател на Држав-

ната комисија, сам се доведов во ситуација да не можам да постапувам по некои предмети, коишто можеби се мошне значајни. Но, значајни како проблематика или како адвокатски интерес!? Едноставно, правам сè за да се дистанцирам од тие предмети, бидејќи проценувам дека доаѓаат во врска со институтот - конфликт на интереси, односно како адвокат и како претседател на Комисијата, сметам дека ќе има штета по предметите кои се разгледуваат. Но, конфликтот на интереси не може генерално да се сфати и да се рече дека при извршувањето на оваа функција постојано има конфликт на интереси со сè она друго што го преземам. Всушност, во секоја постапка - кривична, граѓанска, управна, институтот конфликт на интереси буквално е поврзан со институтот на изземање. За оние случаи каде што претходно сум бил ангажиран како адвокат, до Комисијата поднесувам барање за мое изземање по предметите. Тоа не е само формално, и практично и физички не сум присутен за предметите по коишто моите колеги можат независно да одлучуваат. Тоа им се случува и на други колеги адвокати. Што се однесува до прашањето на професионализацијата на членовите на Комисијата, што претставува уште една отворена дилема - тој вели - ние го искажавме нашето мислење и несогласување. Имено, ако Комисијата се професионализира, тогаш ќе создадеме уште еден државен орган. Но, доколку ние имаме сопствена професија, тогаш влијанието е помало од овие настојувања. Затоа, доколку се дојде до некои размислувања за мојата успешност или неуспешност, јас во секое време можам да се занимавам со мојата професија, бидејќи имам сопствена егзистенција. Но,

квалитетот на овој кадар. Тие не треба да работат врз основа на партиските симпатии", објаснува Трпеноски.

Во тој контекст признава дека во судството имаме влијание на политиката. Но, повторно нè враќа кон основната стратегиска цел, ако сакаме да се приближиме кон европските стандарди, тогаш мораме политиката да ја тргнеме понастрана.

"Зошто? На пример, во Македонија имаше многу случаи од криминално однесување во приватизацијата. Ние имаме многу приватизирани објекти, кои претставуваат цели системи од поголема вредност, но при нивното приватизирање се сторени криминални дела. Затоа ќе мораме да менуваме. Ни треба нова организација во Јавното обвинителство, потоа посебен орган во МВР, во судот итн. Тие ќе имаат примарна работа да одлучуваат по предметите од сферата на организирано криминално, односно во сферата на политиката. Во МВР веќе функционира такво одвоено одделение, во Јавното обвинителство веќе се направени општите легислативни акти, беше објавен првиот оглас на кој се пријавија кандидати. Се очекува тоа набрзо да функционира. Овие лица би требало да бидат материјално стимулирани, што значи одлична плата итн.", констатира Трпеноски.

кога се поставува прашањето од каков профил ќе бидат членовите, е тука почнувам да размислувам, затоа што сметам дека Комисијата успешно работи веќе две години. Ако се именува некој член со петгодишен мандат, тогаш ќе се постави прашањето што по тој период лицето ќе работи. Значи, ова го спомнувам во врска со професионализацијата и тоа дали ќе се пронајдат соодветни луѓе. Сметам дека ова законско решение е прифатено со труд и тоа ќе покаже дали има слабости или долго ќе се опстои. Што не треба да се подведува под прашањето на Комисијата како правно лице? Нормално е тоа да се јавува во улога на правно лице, односно да располага со сопствен буџет, бидејќи парите се наменети за извршување на функцијата која ја вршиме. Тоа го контролира Собранието и за нашето функционирање се одделуваат средства во ставката од Буџетот", вели Трпеноски.

Во врска со реформите на судството, претседателот Јован Трпеноски потенцира дека мора да има сеопфатни реструктурирања и реорганизации.

"Ние сфативме дека мора да има реформи во

судството, ако сакаме да се приближиме кон европските стандарди. Ние тоа секогаш го чувствуваме, бидејќи како Државна комисија даваме сопствени мислења за легислативата. Тоа го правиме и застапени сме во сите работни верзии и тела каде што се расправа и се одлучува за реформите во судството. Според тоа, мора да имаме реформа со која ќе се постигне самостојност и немешање на политиката. Прво, се почна со судскиот буџет, затоа што преку финансирањето се врши и влијанието. Но, и преку изборот и именувањата на судиите, односно на јавните обвинители, исто така, тоа се прави. Поради тоа, судството мора самостојно да одлучува во предлагањето на кандидатите и да се води сметка за

